

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 สภาพที่พึงประสงค์ สภาพการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 หมวด 4 ได้เน้นการเรียนรู้ด้านทักษะการพูด การอ่าน และการเขียน ตามแนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่านักเรียนมีความสำคัญ ครูต้องปรับ บทบาทของตนเองจากครูเป็นศูนย์กลาง โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการ คิด การจัดการเผชิญประสบการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้จัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้เรียนรู้ จากสภาพจริง ฝึกปฏิบัติจริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาพุทธศักราช 2544: 7)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระที่ 2 การเขียน ต้องการให้ นักเรียนใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบ ต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา พุทธศักราช 2544 : 7) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ในสาระที่ 2 การเขียน ระบุว่า (1) สามารถเขียนคำได้ถูกความหมายและสะกด การันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้และประสบการณ์เขียนประโยค ข้อความ และเรื่องราวแสดงความคิด ความรู้สึก ความต้องการและจินตนาการ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน และ (2) มี มารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียนและใช้ทักษะการเขียนจดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และ เรื่องราวในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 การเขียน เป็นเนื้อหาประเภททักษะพิสัยประกอบการเขียนในมาตรา ตัวสะกด ต่าง ๆ การคัดลายมือ การเขียนตามคำบอก เขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความ ต้องการ และจินตนาการ วิธีการสอนที่เหมาะสม คือ การสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางมี หลากหลายวิธี เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียน การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนโดยใช้ ประสบการณ์ทางภาษา การอ่านหนังสือรายบุคคล การสอนด้วยวิธีการฝึกปฏิบัติ และการสอนแบบ เพื่อนช่วยเพื่อน (กรมวิชาการ 2547 : 73-97)

การเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางจำเป็นต้องใช้สื่อในการเรียนการสอน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจเนื้อหาสาระอย่างละเอียด มีการจัดระบบเนื้อหาอย่างมีลำดับขั้นตอนและเป็นสื่อที่ให้พื้นฐานความรู้ในเนื้อหาที่นักเรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการฝึกทักษะ นอกจากนี้ มัลติมีเดียเป็นสื่อที่สร้างการจูงใจในการเรียนช่วยในการจดจำพื้นฐานก่อนเรียน กระตุ้นการเรียนรู้ในบทเรียนใหม่ และช่วยในการฝึกฝน (ทศนีย์ สุภเมธิ 2542 : 276)

การเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จำเป็นต้องมีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และแหล่งความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมกลุ่มหรือเรียนด้วยตนเองมีประสิทธิภาพ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ควบคู่กับสื่อ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตลอดเวลา นอกจากนี้ แหล่งความรู้ภายในห้องเรียนเป็นปัจจัยที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น มุมตัวอย่าง มุมวิชาการ เพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ได้ตลอดเวลา

1.2 สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน การเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสาร ที่ดำเนินการสอนอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ครูจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง โดยให้ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระแล้วนำไปสู่งานหรือกิจกรรมที่คาดว่านักเรียนจะประสบในอนาคต การเรียนการสอนที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลางนักเรียนจะเก็บและสะสมเนื้อหาไว้มาก แต่ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ซึ่งสภาพการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ปัจจุบันสรุปได้ดังนี้ (1) การสอนของครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย นักเรียนนั่งฟังโดยไม่มีการโต้ตอบ ไม่มีการแสดงความคิดเห็น ซักถามหรือรายงานความก้าวหน้าในการเรียน หลังจากนั้นก็ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานตามคำสั่งของครูทันที การสอนของครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอนใช้เพียงกระดานดำ หรือกระดานไวท์บอร์ด นักเรียนจดบันทึกคำบอกของครู ครูส่วนใหญ่มอบงานให้นักเรียนทำงานเป็นรายบุคคล และ นักเรียนไม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (2) นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของครูเท่านั้น ไม่มีการทบทวนความรู้ด้วยตนเองในขณะที่นักเรียนปฏิบัติงานเมื่อพบเห็นปัญหาซักถามครูมากกว่าการร่วมมือแก้ปัญหาของนักเรียนในกลุ่ม (3) สื่อการเรียนการสอนใช้เพียงชอล์ก กระดานดำ หรือกระดานไวท์บอร์ดแบบเรียนหรือหนังสือเรียน และภาพประกอบเพียงเล็กน้อย ไม่มีสื่อการสอนที่หลากหลาย และ (4) ไม่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนการสอน

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สภาพการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่3 พบว่าปัญหาการเรียนการสอน คือ (1) วิธีการสอน ไม่กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ครูมุ่งสอนแต่ให้นักเรียนอ่านหนังสือ จึงไม่ปลูกฝังให้นักเรียนคิด หรือแสดงความคิดเห็น ขาดการวิเคราะห์ และขาดความเข้าใจ (2) ครูมักจะสอนนักเรียนในชั้นไปพร้อมๆ กัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในด้านการเรียนของนักเรียน และ

ครูไม่ได้ฝึกทักษะในการเขียนให้กับนักเรียน ประกอบกับครูส่วนใหญ่นิยมออกข้อสอบแบบปรนัย นักเรียนขาดโอกาสเขียนแสดงความคิดเห็นหรือเรียบเรียงข้อความต่าง ๆ ด้านการสอนครูผู้สอนส่วนใหญ่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง บรรยายอธิบาย วิพากษ์วิจารณ์แต่ผู้เดียว ขาดความเข้าใจ นักเรียนขาดความชำนาญ ความถนัดและประสบการณ์การสอน สอนโดยไม่เน้นทักษะทางภาษา ไม่ฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ขาดการประยุกต์เทคนิคการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อไม่อยากเรียนภาษาไทย หันไปสนใจวิชาอื่น โดยคิดว่าภาษาไทยไม่สำคัญไม่ต้องเรียนก็พูดได้แล้ว (สอวคค์ คำเนินสวัสดิ์ 2536 : 10) และ (3) ด้านสื่อขาดสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสื่อที่มีอยู่ ก็ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ดังนั้น ตัวครูผู้สอน วิธีการสอน และสื่อ นับว่ามีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอน เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสาร

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา จากปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสาร หน่วยงานที่ได้รับผิดชอบในเรื่องนี้ได้พยายามแก้ปัญหาโดยฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ได้จัดกิจกรรมการประกวดการเขียนในแต่ละเดือน ส่วนงานวิจัยที่พยายามแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คือ (1) สุรัตนา ไตรโกชน์ (2542) ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนภาษาไทย เรื่องหลักภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ผลการวิจัยสรุปว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) ปราณี ปัญจาจะ ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนกับการเรียนโดยครูเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสนใจวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนสูงกว่าการเรียนโดยครูเป็นศูนย์กลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

1.5 แนวทางที่ผู้วิจัยคิดจะดำเนินการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา ผู้วิจัยจึงเห็นควรปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร โดยนำวิธีการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ของศาสตราจารย์ ดร.ชัยขงค์ พรหมวงศ์ ที่ใช้การสอนที่ครูกำกับ การสอนที่เพื่อนกำกับ และการสอนที่ผู้เรียนกำกับกับการเรียนเอง เป็นการสอนที่กำหนดประสบการณ์ (แทนที่จะกำหนดชุดเนื้อหา) ที่คาดหวังให้ผู้เรียนได้ เจริญ ผจญ และเผชิญประสบการณ์ตามแนวทางบริบท/สถานการณ์ เส้นทางความรู้/ข้อมูลและสื่อที่กำหนดเพื่อให้ผู้เรียน “ทำได้” มากกว่า “ให้รู้” โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้จัดประสบการณ์ตรงและมีส่วนร่วมในการฝึกทักษะ เสาะแสวงหาความรู้ ภารกิจ ทักษะความชำนาญ จากแหล่งวิทยาการที่เตรียมไว้ให้ตามประสบการณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75
- 2.2 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสาร
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสาร

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75
- 3.2 นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสาร เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3.3 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสาร ในระดับเห็นด้วยมาก

4. ขอบเขตการวิจัย

- 4.1 รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา
- 4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 4.2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำนวน 2,553 คน
  - 4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเขวาลักษณ์วิทยาธนบุรี จำนวน 29 คน ได้มาด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง
  - 4.2.3 เนื้อหาสาระในการวิจัย เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ซึ่งมีจำนวน 15 หน่วยประสบการณ์ นำมาสร้างชุดการสอนจำนวน 3 ประสบการณ์ คือ หน่วยประสบการณ์ที่ 12 การ

เขียนบัตรอวยพรในวันสำคัญ หน่วยประสบการณ์ที่ 13 การเขียนเรื่องตามความคิด และหน่วย
ประสบการณ์ที่ 14 การเขียนบันทึกประจำวัน

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสาร ปีระบบการผลิตชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์
ของศาสตราจารย์ ดร.ชัยงค์ พรหมวงศ์ แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์และหลังเผชิญ
ประสบการณ์แบบคู่ขนาน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบ
อิงประสบการณ์

4.4 ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ หมายถึง สื่อประสมที่เตรียมไว้สำหรับ
กำหนดแนวทางในการเผชิญประสบการณ์ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบประสบการณ์ หลัก/รอง ภารกิจ
และรายละเอียดขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนเผชิญประสบการณ์โดยศึกษาหาความรู้ข้อมูลจาก
ประมวลสาระ มัลติมีเดีย เพื่อให้การเผชิญประสบการณ์สำเร็จลุล่วงได้ดี

5.2 การสอนแบบอิงประสบการณ์ หมายถึง วิธีการสอนที่กำหนดประสบการณ์ที่
คาดหวังสำหรับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญ ผจญ และเผชิญประสบการณ์ด้วยการแสวงหา
ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระสำหรับประกอบภารกิจ งาน และทักษะความชำนาญจากแหล่งวิทยาการที่
ได้มีการชี้แนะแหล่ง หรือจัดเตรียมไว้ให้ได้ประสบการณ์ที่กำหนดไว้

5.3 การเขียนเพื่อการสื่อสาร หมายถึง สาระที่ 2 การเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหา 3 หน่วย
ประสบการณ์ คือ หน่วยประสบการณ์ที่ 12 การเขียนบัตรอวยพรในวันสำคัญ หน่วยประสบการณ์
ที่ 13 การเขียนเรื่องตามความคิด และ หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การเขียนบันทึกประจำวัน

5.4 เกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพ 75 /75 หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุด
การสอนแบบอิงประสบการณ์ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิง
ประสบการณ์ แต่ละหน่วยกำหนดไว้ในระดับ 75 /75

75 จำนวนแรก หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้จากชุดการ
สอนแบบอิงประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกปฏิบัติ หรืองานที่
กำหนดให้นักเรียนทำ

75 จำนวนหลัง หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนคิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทำได้จากการทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์

5.5 ความก้าวหน้าทางการเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ หมายถึง การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเผชิญประสบการณ์และหลังเผชิญประสบการณ์ นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์มีคะแนนหลังเผชิญประสบการณ์ด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัยสูงกว่าคะแนนก่อนเผชิญประสบการณ์

5.6 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ หมายถึง ความชอบของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ในด้านสื่อที่ใช้ในชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ภารกิจและงานในแผนเผชิญประสบการณ์ รูปแบบการเผชิญประสบการณ์ วิธีการเผชิญประสบการณ์ และผลที่ได้จากการเผชิญประสบการณ์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 และทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้น

6.2 ได้แนวทางในการผลิตชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

6.3 ได้แนวทางการสอนแบบอิงประสบการณ์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3